

‘Mein Kampf’ i els altres

JOAN FRANCESC
MIRA

Probablement el títol és inadequat (“els altres” vol dir uns altres llibres), però aquest és, vagament, el tema d’un article publicat fa alguns dies en un diari digital de València. La periodista, Ana Valls, recorda que “ens agraden els *rankings*”, ordenar fets, persones o coses en una llista que pretén ser també una jerarquia de qualitats, de més valor a menys, i que la literatura és una víctima eminent d’aquest vici o mania. Quant als criteris que governen la confecció d’aquestes llistes, és obvi que no són indiscutibles: allò que és excel·lent per a uns lectors o crítics, és detestable per a uns altres. Perquè els valors quantitius són mesurables (com ara el pes en grams d’un *best-seller* de platja, o els beneficis de l’editor), però els qualitius estan inclosos en les lleis de la relativitat, la general i l’especial. Per contra, si l’amor que desperta un llibre és relatiu i variable, sembla, segons diu també Ana Valls, que l’odi pot ser universalment compartit. Així, el llibre més odiat de la història seria molt justament *Mein Kampf*, de l’insigne escriptor Adolf Hitler: no sé si és el més odiat, però cal dir que s’hauria ben guanyat “el nefast honor”. La periodista ho recorda a propòsit de la nova edició en dos volums acadèmics i gruixuts, extensament comentada i amb un aparat crític exhaustiu, edició primera i única després que han passat els 70 anys de reserva dels drets (propietat de l’estat de Baviera), i si l’obra odiosa ha tingut un cert èxit de vendes deu ser per la mateixa raó que el nazisme, la II Guerra Mundial o l’Holocaust, Stalin o el Gulag soviètic, són matèries que, per alguna

raó misteriosa i possiblement una mica morbosa, continuen fascinant generacions successives d’espectadors i de lectors: el Mal o *el mal*, en cursiva o amb majúscula, pot provocar en els humans allò que en italià en diuen *brivido* i en francès *frisson*, com una pell de gallina interior, i sembla que, des del llibre del Gènesi, ha exercit sempre una atracció malaltissa. Vull dir, com a confessió pública, que potser jo mateix compraré aquest nova edició del llibre més odiat quan disposem d’una traducció solvent, ja que el meu domini massa pobre de l’alemany no em permetria una lectura còmoda. Però l’article d’Ana Valls aprofita el cas per introduir un altre tema bastant més atrevit, interessant i pròxim: quins llibres o autors odiem o ens “*essmussen*”, quins llibres no podem suportar, no hem pogut acabar. Un grapat d’escriptors valencians responen a la pregunta.

Començant per Manuel Baixauli, que detesta aquell llibre “que em tracta d’estúpido”, és a dir aquell en què l’autor ho

explica tot, ple de clixés, que no deixa buits, que no deixa espai per a la intel·ligència del lector: és a dir el 90% dels *best-sellers*, la mala literatura. Baixauli abandonà a meitat *Lombra del vent*, de Ruiz Zafón, i va fer santament. Jo, pobre de mi, vaig ser més imprudent, i vaig assegurar que alguns dels autors que he trobat més durs de digerir són alemanys, com ara Musil, el patriarca Goethe, i molt particularment Nietzsche. I vaig afegir que “quan els alemanys es posen a fer filosofia a través de la narrativa són molt pesats”. Qui sap si és culpa de les traduccions. Podria ser pitjor. El meu amic Ferran Torrent també l’encerta quan afirma que sovint depèn de l’època en què hem llegit un autor: en temps passat li agradà Forsyth, i ara no pot amb ell. I jo tampoc. Raquel Ricart explica que de jove no va poder acabar *Retrat de l’artista adolescent*, i després, per mandra o por, mai no s’ha atrevit amb *Ullisses*. És una pena, Raquel: busca la versió de Mallafrè, vés llegint a poc a poc i sense prejudicis, i ja em diràs el resultat. El judici final de Martí Domínguez va pel cantó de la ideologia: “Em desagraden d’allò més els llibres de Federico Jiménez Losantos, Alfonso Ussía, César Vidal, Pío Moa, etc., que a més a més omplien els prestatges d’El Corte Inglés. Crec que tota aquesta tropa carpetovetònica ha estat nefasta per a la concòrdia i la salut de la nostra democràcia”. Té tanta raó com els crítics de *Mein Kampf*. Xavier Aliaga no pot suportar *Lombra del vent*, i menys encara *El codi Da Vinci*. Jo tampoc, i me n’alegre. I Josep Piera confessa que durant molts anys li havia tingut mania al *Quijote*, perquè a escola els el feien llegir en veu alta i si fallaves et castigaven. Cosa que demostra que el millor llibre pot fer-se odiós si hom se l’ha d’empassar sense ganes. I que, per contra, la mala literatura, siga de Hitler, de Dan Brown o de Ruiz Zafón, pot fer milionari un escriptor. Dit això, espere que els lectors hagen passat uns bons dies de Pasqua.

«EL MAL O EL MAL, EN CURSIVA O AMB MAJÚSCULA, POT PROVOCAR EN ELS HUMANS ALLÒ QUE EN ITALIÀ EN DIUEN BRIVIDO I EN FRANCÈS FRISSON, COM UNA PELL DE GALLINA INTERIOR, I SEMBLA QUE, DES DEL LLIBRE DEL GÈNESI, HA EXERCIT SEMPRE UNA ATRACCIÓ MALALTISSA»